

MYND: TILVILDARLIG

Marjun Thomsen saman við Kari Martinsen, ið er norskur sjúkrarøktarfrøðingur og umsorganarfilosoffur. Hon ávarar ímóti »gøremálstravelhed« í sjúkrarøktini, tí hetta ger, at vit ikki síggja tað sum er ímillum okkum menniskju – her sípar hon til álit og vón, miskunnsemi og umsorgan, og tað at tú og eg tora at vera opin og siga okkara hugsan við hvønn annan. Seinasta bók hennara »Løgstrup & sygeplejen« kom út í 2012

at vilja gera nakað, sum er til tað besta fyri hin særða. Í søguni røktar samáriubúgvinn hendan fremmenda og hevur umsorgan fyri honum. Hann ger hetta uttan at hava tíð til tað. Endamálið er ikki at vilja uppnáa nakað fyri seg sjálvan. Hetta verður ikki á nakran hátt kravt av honum. Miskunnsemi samáriubúgvinn varð berðurdur av stóðuni og hann kundi ikki gera nakað annað, enn tað hann gjørdi.

Hendan frásøgnin er opin og kann skiljast ymiskt. Tað kompleksa og samstundis tað avbjóðandi í frásøgnini er júst, at henda sjúklingasøgan leingi

hevur verið ein avbjóðing í sjúkrarøktini og tann kvalitet vit leggja í umsorganina fyri okkara sjúku, veiku og illa viðfarnu.

Dygdargóð røkt?

Tá ið alt tað tekniska og instrumentella er avgreitt – er kvaliteturin so púra í lagi í sjúkrarøktini? Um svarið er ja – so er tað púra í lagi, at sárbærir sjúklingar liggja á rað úti á gongini! Um viðgerð og røkt eru vældokumenterað og útinnt eftir forskriftunum, so »heldur« tað jú í »Føroya Rætti« og í systeminum. Alt er krossað av og signerað inni á Cosmic og yvirvakingin er nøktandi avlvisin! Medisinpumpan er konnekttað og koyrir við rættari dosis og røttum heilivági. Sjúklingurin er vendur eftir skema og turt er lagt á, blóðroyndir eru tiknar og svarini eru kekkjað av og handlað er upp á tað, sum skal handlast uppá – eru vit nøgd við kvalitetin?

Pumputeknologiin krevur jú væl-útbúgvinn starvsfólk, men ein teknologisk pumpa er bert so góð tekniskt, sum tann er, ið dugir at nýta hana – einki amboð er betri enn handverkarnin. Tað ræður um at minka um vandarnar og skipa arbeiðið trygt. Tryggleiki snýr seg um at skipa tryggar arbeiðshættir, sum hava til endamáls at fyrirbyggja, at óætlaðar hendingar henda. Tekniskir førleikar verða høgt virðismettir í

okkara samfelag í dag. Alt tað instrumentella og tekniskt rætta er sjálvsagt ein týðningarmikil partur av at veita tryggja viðgerð og røkt – men er hetta tað sama sum at veita kvalitet til hin einstaka?

Kvalitetur til hin einstaka!

Tá ið vit eru í eini sárbærari stóðu, verða vit veruliga var við, hvussu bundin vit eru av hjálp frá øðrum menniskjum – hetta kann gerast ein av treytunum í lívi okkara. Ómetaliga nógv er upp á spæl hjá okkum. Sum menniskjur geva vit okkum upp í hendurnar á eitt nú læknum og sjúkrarøktarfrøðingum, tá ið vit gerast sjúk ella fáa skaða. Tað er tí ein skylda hjá læknum og sjúkrarøktarfrøðingum at taka væl ímóti og ganga á mæti tí álit og vón, sum natúrliga er til staðar millum menniskjur.

Góð kvalitetsrøkt hevur í sær nøkur kjarnuvirðir. Dygdargóð røkt bindur ikki bert saman eina pumpu, eina teldu ella eina góða skjalfesting – men

samskiftir við einstøku menniskjuna. Framúrskarandi dygdargóð umsorgan og røkt sær, sansar, lurtað eftir og skilir hvat tú hevur at siga – tekur hetta til sín, sum ein natúrligan part av at ganga tær á mæti.

Etikkur og empati

Menniskjan kann særast og vanærast – eingin hevur hug at liggja útsett, sárbær og ússalig á gongini.

Snýr etikkur seg um eftirtankar og umhugsni fyri hesum spurningum?

Tað snýr seg um spontanitet, sansandi varhuga og spontant at liva seg inn í tað, vit øll hava ímillum okkum, tí vit eru sárbær og knýtt at hvørjum øðrum – vit eru menniskjur settar inn í eina viðkvæma lívs- og náttúruringrás.

Av tí at eg sjálf eri sárbær, kann eg ímynda mær meg sjálva í stóðuni hjá einum øðrum og skilja ein annan, sum er ein sárbær menniskja eins og eg sjálf. Júst tí kann hin veiki vekja eina áheitan á meg um at fáa mína viðurkenning – og fáa hana uttan drál.

Tú hevur óendaligt virði! Avbjóðingin er at skilja teg tá ið tú ert veik og sjúk – at skilja tann veika og útsetta í rúmi og tíð og vilja kempa fyri at sleppast kann undan at nakar liggur útsettur, sárbærur og ússaligur úti á gongini!

Steðga á eina lótu! Gang álitinum og vónini á mæti!